

Ovoce

- Jako ovoce jsou označovány četné, téměř bez výjimky v syrovém stavu požitelné plody a semena kultivovaných a divoce rostoucích rostlin.
- Význam z hlediska výživy: ovoce obsahuje bílkoviny a tuky (ořechy), cukry, nerostné látky, vitamíny, balastní látky. Obsah jednotlivých látek je závislý na způsobu pěstování, zralosti plodů, klimatických podmínkách, uskladnění.

Rozdělení ovoce

A. Ovoce domácí

1. Jádrové
2. Peckové
3. Bobulové
4. Škořápkové

B. Ovoce jižní

1. Citrusové
2. Ostatní jižní plody
3. Suché jižní plody
4. Škořápkové

A. Domáci (tuzemské ovoce)

- 1. Jádrové ovoce

Plodem jsou malvice se semeny. Není náročné na klimatické a půdní podmínky. Lze déle skladovat.

Řadíme sem:

- Jablka – liší se odrůdou (barva, tvar, chuť,...), letní, podzimní, zimní

- Hrušky – obsahují více sacharidů, letní podzimní, zimní

- Kdoule – vysoký obsah pektinu, požitelné až po uvaření, kompoty, želé

- Mišpule – plody jsou hnědé malvice, které se sklízí a konzumují po prvních mrazech

- Jeřabiny (jeřáb sladkoplodý) – drobná malvice oranžové barvy, trpké chuti, bohaté na vitamín C

- Arónie černá (černý jeřáb) – drobné tmavé malvice, lidové léčitelství

2. Peckové ovoce

Plodem jsou peckovice, které se dělí na ovoce:

- Se slupkou plstnatou – broskve, meruňky
- Se slupkou neojíněnou – třešně, višně
- Se slupkou ojíněnou – švestky, slívy

Peckové ovoce po sklizni nedozrává jako jádrové ovoce, má krátkou trvanlivost.

- Broskev – s bílou nebo žlutou dužinou, plstnatá slupka
- Nektarinka – odrůda broskve, hladká slupka

- Meruňka – zrají velmi rychle a jsou choulostivé na stisk, vysoký obsah provitamínu A a železa. Domácí sklizeň nebo z dovozu

- Švestky – peckovice s ožíněnou slupkou, modrá, podlouhlá, se špičatými konci, nemá šev
- Blumy: Mají žluté, zelené i fialovo-červené kulovité plody se žlutou dužinou. Na trh se běžně dostává okolo osmi druhů.

- Ryngle (renklódy): Mají kulaté a větší plody. Barevnost je různá - od bílé a zelené po tmavě fialovou.

- Mirabelky: Mají drobné, kulaté plody zlatožluté barvy, které jsou specificky aromatické. Hodí se zejména k zavařování. Povrch plodu je z osluněné strany karmínově tečkován

- Třešně – srdcovky, chrupky, podle odrůdy červené, černé, žluté
- Višně – pravé – ostře kyselé, sladké višně – navinulá chuť

3. Bobulové ovoce

- Je v prodeji většinou jako kultivované plantážní ovoce. Má jemné buněčné stěny – rychle se kazí, náročné na rychlost přepravy.
- Rozdělení:
 - Bobule pravé – rybíz, angrešt, borůvka, hroznové víno, brusinka
 - Bobule složené – (srostlé peckovičky) – maliny, ostružiny
 - Bobule nepravé – jahody
 - Divoce rostoucí – černý bez, šípky

Rybíz - bílý, červený, černý

Angrešt - plody se liší barvou a velikostí plodů

- Brusinky
- Borůvky
- Jahody – zahradní, lesní,

- Hroznové víno
- Ostružiny
- Maliny
- Šípky

4. Skořápkové ovoce

Plody skořápkového ovoce se nazývají ořechy. Nepoživatelný obal, uvnitř semena bohatá na olej, minerální látky a vitamíny.

- Vlašský ořech – různé odrůdy – křapáče, kamenáče, papírky
- Lískový oříšek – příjemná chuť, která se zvýrazňuje pražením

B. Jižní ovoce – pochází ze subtropického a tropického pásma

1. Citrusové plody

- Citrony – plody citroníku, obsahují pektiny a hořkou látku limonen, vitamín C, minerální látky. Citronová kůra se skládá ze dvou vrstev – vnější žlutá – flavedo, vnitřní bílá – albedo
- Limety – příbuzné citronům, mají více šťávy, jemně kyselá, nemají jádra, plod zelený, nemají bradavičnatý nárůstek, dováží se hlavně z Egypta
- Pomeranč – liší se podle odrůdy, nejprodávanější Navel, dužina oranžová, polokrvavá až krvavá, dovoz hlavně ze Španělska

- Grapefruit – kulaté ovoce s mírně nakyslou, dužina žlutozelená, růžová, červená
- Mandarinka – zploštělý tvar, tenká, snadno loupatelná slupka
- Klementýna odrůda mandarinky, velmi sladká, bez pecek, dá se snadno loupat
- Cedrát – podobný citronu, hmotnost až 3 kg, kůra se proslazuje, v prodeji pod názvem citronát

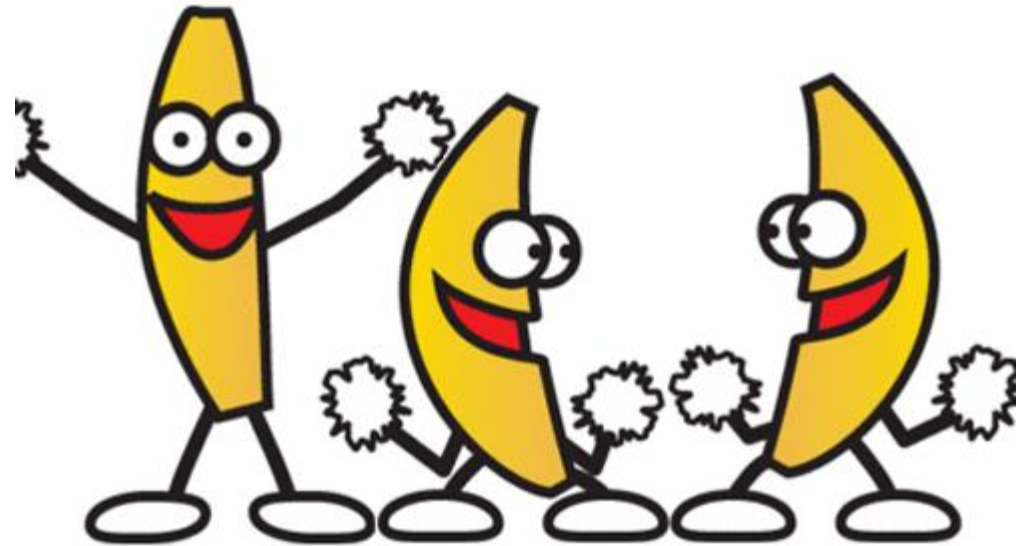
- Většina citrusových plodů se před transportem ponoří do roztoku difenylu. Tím se chrání proti zelené plísni. Difenyl je zdraví škodlivý, proto se takto ošetřená slupka nesmí používat.

2. Ostatní jižní plody

- Ananas – lahodná chuť, rozlišujeme ananas Queen – zlatožlutá dužina, ananasy bělomasé – bílá dužina, ananasy hladké – dužina světležlutá. Dovoz USA, Jižní Afrika

- Banán – plod banánovníku, trs hmotnost až 40 kg, sklízí se zelené, balí se do kartonů a dopravují se v chladících lodích do přístavů. Ve zracích komorách velkododavatelů ovoce dozrává.
- Klasické ovocné banány se člení:
 - Západoindické tzv. jamajské – plody dlouhé, zašpičatělé
 - Kanárské – plody menší, tlusté s tupou špičkou

- V prodeji také banány:
 - zeleninové – slupka zelená až žlutá, uvnitř bělavě žluté, nejde se syrové – pečou se, grilují

- Kiwi – vysoký obsah vitamínu C,
- Avokádo
- Mango
- Papája

Cukrové melouny

DRUHY MELOUNŮ

VODNÍ MELOUNY

- **Meloun vodní**
Šťavnatá červená dužina a zelená slupka. Tento meloun obsahuje více než devadesát procent vody, nezanedbatelný je ale i obsah vitaminů a minerálních látek.

- **Vodní meloun bez semínek**
Vyznačuje se sladší chutí, než mají ostatní melouny.
- **Baby meloun vodní bezsemenný**
Malá velikost je praktická pro uchování melounu v lednici.
- **Vodní meloun se žlutou dužinou**
Vysoký obsah přírodního cukru dodává tomuto melounu výraznou chuť.

CUKROVÉ ODRŮDY

- **Meloun žlutý**
Žlutý meloun, známý také pod názvem Honeydew meloun, je díky své barvě ve světě známý také jako kanárkový. Má velmi jemnou a sladkou chuť.
- **Meloun Galia**
Kulatý plod Galia patří mezi cukrové melouny a vyznačuje se síťovanou slupkou, která vypadá jako rozpraskaná kůra stromu a jejíž barva se při zrání mění od zelené až po typickou zlatožlutou. Meloun má lehce pikantní chuť a silnou vůni.
- **Meloun Cantaloupe**
Kantalupský meloun poznáte v obchodě podle typické slupky s vystouplou síťovitou kresbou. Jeho dužina pak má meruňkově oranžovou barvu a chutná sladce a aromaticky.
- **Meloun Piel de Sapo**
Název tohoto melounu – ve španělštině doslova ropuší kůže – odkazuje na zbarvení slupky. Ve světě se můžete setkat také s pojmenováním Santa Claus nebo vánoční meloun.

3. Suché jižní plody

- Datle – jsou sušené plody palmy datlové, chutí a výživnou hodnotou se podobají medu. USA, Izrael
- Fíky – plod fíkovníku (smokvoně). Na trhu čerstvé nebo suché zmáčknuté do koláčků, balené v celofánu. Mají zlatohnědou barvu, medově sladké

- Rozinky – usušená vinná zrnka z Řecka, Turecka, Kalifornie, ...
 - Korintky – malé, černé, z Řecka
 - Sultánky – světležluté

4. Skořápkové plody

- Mandle – plody mandlovníku, pražené a solené, výroba marcipánu
- Pistácie – cukrářské výrobky, zmrzlina, solené
- Para ořechy – těžko se otvírají, jsou velmi aromatické

- Kokosové ořechy – uvnitř kokosová dužina a kokosové mléko. Vylisováním kokosové dužiny získáme kokosový tuk a zbytek se zpracovává na strouhaný kokos
- Ořechy kešu – semena brazilského ořechu kešu , solené, pražené, ve směsích
- Jedlé kaštany – plody pravého kaštanovníku, vaří se , praží, pečou, nádivky do drůbeže, nugát

- Arašídý – konzumují se pražená, loupané, neloupané, cukrovinky, čokolády, pečivo

Jakost ovoce je závislá na:

- Druhu ovoce
- Pěstování a zušlechťování
- Oblasti pěstování
- Technice sklizně
- Kontrole a třídění
- Skladování a ošetřování – rozlišujeme krátkodobé skladování, skladování v chladu, skladování v kontrolovaném prostředí (CA – controlled atmosphere). Ze vzduchu se odstraňují nežádoucí látky / urychlují dozrávání), které vytváří skladované plody (jablka, hrušky, zelí,...)